

EXPUNERE DE MOTIVE

Descentralizarea sistemului de administrare și finanțare a unităților de învățământ preuniversitar de stat a constituit un obiectiv al tuturor echipelor guvernamentale care s-au succedat la conducerea țării începând cu anul 1995, anul în care a fost adoptată și actuala Lege a învățământului.

Ordonanța de urgență a Guvernului nr.32/2001 pentru reglementarea unor probleme financiare, aprobată cu modificări prin Legea nr.374/2001, cu modificările și completările ulterioare și Hotărârea Guvernului nr. 538/2001 privind aprobarea Normelor metodologice pentru finanțarea învățământului preuniversitar de stat, cu modificările ulterioare, au impulsionat procesul de descentralizare a sistemului de finanțare determinând alocarea descentralizată a fondurilor și derularea execuției bugetare prin bugetele locale ale unităților administrativ teritoriale.

În plan administrativ, Ordonanța de urgență a Guvernului nr.206/2000 pentru modificarea și completarea Legii învățământului nr.84/1995, aprobată cu modificări prin Legea nr.713/2001 și Ordonanța de urgență a Guvernului nr.184/2001 pentru modificarea și completarea Legii învățământului nr.84/1995, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr.520/2002, au consfințit trecerea bunurilor și clădirilor în care își desfășoară activitatea unitățile de învățământ preuniversitar de stat, în proprietatea domeniului public al comunelor, orașelor și municipiilor respectiv al sectoarelor municipiului București.

Paralel cu acest efort legislativ - prin organismul său consultativ, Consiliul Național de Finanțare a Învățământului Preuniversitar de Stat și cu asistența tehnică a Pân-ti Mondiale și DFID de pe lângă Guvernul Marii Britanii - Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului a elaborat o serie de studii și analize privind gradul de finanțare a unităților de învățământ preuniversitar pe anii 2000-2003 și modul în care se aplică prevederile legale cu privire la descentralizarea sistemului de finanțare și administrare a învățământului preuniversitar.

Din aceste studii și analize s-au desprins, între altele, următoarele:

- raportat la nevoile sale, rațional comensurate pe bază de indicatori fizici de consum (costuri standard) unitățile de învățământ sunt supuse în continuare fenomenului de subfinanțare;

- în majoritatea covârșitoare a cazurilor, consiliile locale ale comunelor, orașelor, municipiilor și ale sectoarelor municipiului București au preluat în mod responsabil sarcinile de administrare și finanțare a unităților de învățământ;

- cadrele didactice și conducerea de școli au depășit "șocul" descentralizării sistemului de finanțare și au înțeles să intre în relații de parteneriat cu conducerea comunităților locale, cu reprezentanții părinților și cu agenții economici.

În același timp, studiile și rapoartele Consiliului Național de Finanțare a Învățământului Preuniversitar de Stat (CNFIPS) au relevat unele disfuncționalități ale sistemului, concretizate, între altele, în următoarele fenomene:

- previziunea, fundamentarea și execuția bugetelor de venituri și cheltuieli ale unităților de învățământ se realizează, de regulă la nivelul consiliilor locale fără antrenarea reală și responsabilă a conducerilor unităților de învățământ;

- consiliile locale în special din comunele și orașele mici nu pot suporta din sursele proprii nevoile de finanțare a cheltuielilor materiale ale liceelor care școlarizează de regulă un număr mare de elevi din afara acestor localități;

- conducerile unităților de învățământ nu pot, în actualul cadru legislativ să participe real și eficient la deciziile privind multiplicarea surselor de finanțare și la folosirea lor eficientă și nu sunt stimulate pentru creșterea veniturilor proprii și folosirea rațională, economicoasă a resurselor umane și financiare.

Prezentul proiect de lege are în vedere o serie de modificări menite să asigure:

- creșterea capacității de decizie a consiliilor locale în legătură cu formarea, repartizarea și folosirea eficientă a fondurilor necesare unităților de învățământ preuniversitar de stat;

- participarea reprezentanților autorităților locale și comunităților la evaluarea și promovarea cadrelor de conducere din unitățile de învățământ;

- stimularea preocupărilor pentru creșterea calității în managementul unităților de învățământ preuniversitar;

- creșterea eșalonată, până în anul 2007, a procentului din PIB alocat învățământului, ținând seama de generalizarea învățământului obligatoriu de 10 ani, de necesitatea diminuării gradului de subfinanțare a unităților de învățământ și de stimulare materială a personalului didactic și de conducere precum și a unităților cu performanțe deosebite.

Prin aprobarea acestor modificări se realizează următoarele deziderate:

- reorganizarea rețelei școlare în sensul micșorării numărului de unități cu personalitate juridică;

- fiecare unitate de învățământ cu minim 200 de elevi și grădinițele cu program prelungit care au cel puțin 5 grupe de preșcolari vor avea buget propriu de venituri și cheltuieli, întocmit și aprobat conform legii;

- alocarea fondurilor de la bugetul de stat și de la bugetele locale se va face pe baza principiului finanțării proporționale cu numărul de elevi pe bază de costuri standard/elev sau preșcolar, corectate prin coeficienți de diferențiere în funcție de mediu rural, urban, nivelul și tipul de învățământ și condițiile social-economice ale zonei;

- sistemul de finanțare proporțională cu numărul de elevi și finanțare complementară pe bază de programe (de investiții, de dotări cu mijloace de învățământ, etc.);

- învățământul liceal, școlile de arte și meserii și școlile din localitățile defavorizate din punct de vedere social-economic vor primi un sprijin financiar mai consistent din partea consiliilor județene din fondurile de echilibrare constituite la dispoziția acestora;

- directorul și consiliul de administrație al unității vor primi atribuții sporite în execuția bugetelor și stabilirea ordinii de priorități, în orientarea fondurilor puse la dispoziție;

- fondurile rămase nefolosite la sfârșitul anului ca urmare a folosirii raționale a lor sau a atragerii de resurse suplimentare vor rămâne la dispoziția școlilor pentru anul financiar următor, fără diminuarea fondurilor alocate de la bugetul de stat și bugetele locale la care au dreptul conform criteriilor de finanțare prevăzute de lege;

- consiliul de administrație al școlii va avea în componența sa, reprezentanți ai consiliilor locale, comunale, orașenești, municipale sau județene, după caz, ai părinților și agenților economici;

- consiliile locale și consiliile de administrație ale școlilor vor participa la activitatea de selecție, promovare și evaluare a directorilor de școli.

Noul sistem de finanțare nu presupune în sine suplimentarea volumului de fonduri bugetare, ci un nou mod de alocare a acestora.

Modificarea prevederilor Legii nr.84/1995, republicată, cu modificările și completările ulterioare, va conduce la realizarea unor obiective esențiale și anume:

1. multiplicarea surselor de finanțare a unităților de învățământ și folosirea lor eficientă în conformitate cu nevoile curente și de perspectivă ale procesului instructiv-educativ;

2. delimitarea mai clară a rolului diferiților parteneri sociali în monitorizarea și

controlul calității procesului instructiv-educativ, pe de o parte și administrarea corectă și gestionarea fondurilor bănești destinate învățământului, pe de altă parte;

3. antrenarea în activitatea de administrare și finanțare a învățământului a tuturor partenerilor interesați în educația și formarea profesională a copiilor și tinerilor – comunitatea școlii, comunitatea locală, agenții economici, consiliile locale și primăriile;

4. antrenarea conducătorilor de școli și ale conducătorilor unităților administrativ-teritoriale în procesul de monitorizare a activității instructiv-educative;

5. Ministerul Educației și Cercetării și inspectoratele școlare își vor asuma, cu precădere responsabilitățile care privesc elaborarea strategiilor de dezvoltare a învățământului, planificarea școlară, monitorizarea și evaluarea conținutului și calității procesului instructiv-educativ.

Pentru evitarea unor disfuncționalități grave în sistemul de finanțare și administrare a unităților de învățământ, generate de lipsa de pregătire managerială a directorilor de școli, de lipsa de profesionalism a unor responsabili/compartimente din domeniul financiar contabil din școli și/sau de la consiliile locale și primării, dispozițiile prezentului proiect de lege sunt prevăzute a se aplica eșalonat în perioada 2005-2007 într-un număr limitat de județe începând cu acele unități de învățământ care îndeplinesc condițiile care să asigure aplicarea integrală cu riscuri minime a noului sistem de finanțare și administrare. Aceste unități vor fi selectate, la cererea lor, de către Inspectoratele Școlare Județene, Consiliile județene și Direcțiile Județene ale Finanțelor Publice, cu avizul consiliilor locale. Trecerea treptată la noul sistem de finanțare și administrare se va realiza începând cu 1 ianuarie 2005.

Nominalizarea județelor pentru anul 2005 și în continuare se va face prin hotărâre a Guvernului, la propunerea Ministerului Educației și Cercetării, Ministerului Administrației și Internelor și Ministerului Finanțelor Publice. Pentru anul 2005 vor fi nominalizate un număr de 5-7 județe, până în iulie 2004.

Pentru ca prevederile prezentului proiect de lege să poată fi aplicate eșalonat începând cu ianuarie 2005 este de stringentă necesitate adoptarea lui într-un timp cât mai scurt, pentru ca în cursul anului 2004 să fie parcurse următoarele etape pregătitoare :

1. elaborarea metodologiilor și regulamentelor de aplicare a prevederilor Legii Învățământului și Legii Statutului Personalului Didactic referitoare la: sistemul de finanțare și administrare a școlilor, organizarea și funcționarea consiliului de administrație din școli; concursurile de ocupare a posturilor didactice și angajarea personalului didactic ; ocuparea funcțiilor de director și director adjunct, precum și salarizarea acestora ; criteriile de evaluare a personalului didactic, didactic auxiliar și de conducere din școli;

2. elaborarea costurilor standard pe elev pe trepte, forme și tipuri de unități de învățământ;

3. elaborarea în fiecare județ și în municipiul București a unor studii privind reorganizarea rețelei școlare;

4. constituirea la nivelul consiliilor județene și al orașelor a compartimentelor tehnice ale comisiilor de finanțare și administrare a unităților de învățământ;

5. alegerea consiliilor de administrație în structura prevăzută de lege;

6. derularea programelor de pregătire managerială a directorilor unităților de învățământ preuniversitar de stat.

Totodată, prevederile noi și modificările introduse prin proiectul de lege, asigură o mai bună concordanță a legislației privind finanțarea și administrarea unităților de învățământ din România cu prevederile Cartei Europene a Autonomiei Locale adoptată la Strassbourg la 15 octombrie 1985.

Față de cele prezentate a fost elaborat proiectul de Lege alăturat, pe care îl supunem Parlamentului spre adoptare.

[Handwritten signature]

PRIM - MINISTRU

ADREAN NĂSTASE